

Radostaw Szczęch, Krzysztof Narkiewicz

Hiperurykemia i dna moczanowa

Dna moczanowa jest chorobą spowodowaną przez wysoki poziom kwasu moczowego (hiperurykemia) — jest składową zespołu metabolicznego.

W wyniku długotrwałego podwyższenia poziomu kwasu moczowego w surowicy sole tego kwasu odkładają się w tkankach — szczególnie w stawach i w nerkach, powodując upośledzenie ich funkcji oraz dolegliwości bólowe. Dlatego na obraz choroby składają się: zapalenie stawów, kamica nerkowa i niewydolność nerek.

Dna może być pierwotna — uwarunkowana genetycznie i często występująca rodzinnie. U jej podłoża leży zaburzenie metaboliczne, powodujące:

- **zwiększone wytwarzanie kwasu moczowego w organizmie;**
- **zmniejszone wydalanie kwasu moczowego przez nerki.**

Druga postać dny — wtórna — jest wywołana przez inne choroby lub niektóre rodzaje terapii, które powodują:

- **zwiększone wytwarzanie kwasu moczowego (niedokrwistość, białaczka, chemioterapia i radioterapia nowotworów);**
- **zmniejszone wydalanie kwasu moczowego przez nerki (np. przewlekłe choroby nerek, kwasica ketonowa w przebiegu cukrzycy lub głodzenia się, przyjmowanie niektórych leków moczopędnych).**

W przebiegu choroby można wyróżnić kilka stadiów:

- bezobjawowe podwyższenie poziomu kwasu moczowego;
- ostre zapalenie stawów;
- okresy między napadami;
- przewlekłe zapalenie stawów.

W pierwszym okresie nie odczuwa się żadnych dolegliwości, a jedyną nieprawidłowością jest przekraczająca granicę normy (7 mg/dl) poziom kwasu moczowego we krwi.

Może minąć nawet kilkadziesiąt lat, zanim wystąpią objawy w postaci ostrego zapalenia stawów (częściej dotyka ono mężczyzn, zwykle pojawia się między 40. a 60. rż.). Najczęściej zajęte są: staw palucha (tzw. po-

dagra), kolanowy (gonagra), staw kciuka (chiragra), barkowy (omagra), stawy kręgosłupa (rachidagra). Pierwszym objawem jest silny ból jednego lub wielu stawów, często zaczynający się w nocy, nasilający się i trudny do zniesienia. Staw jest obrzęknięty, a skóra nad nim zaczerwieniona, napięta i gorąca.

Drugi okres dny to ostre zapalenie przebiegające rzutami. Typowy napad może być wywołany przez wiele czynników, takich jak: dieta bogatobiałkowa, stres, wysiłek fizyczny, spożycie alkoholu lub kawy, infekcje.

Bez prawidłowego leczenia ostre zapalenie może przejść w przewlekłe, prowadzące do trwałego zniekształcenia stawów i ograniczenia ich ruchomości. W przewlekłej fazie choroby pojawiają się również tak zwane guzki dna-
we, wyczuwalne pod skórą — są to złogi kryształków soli moczanowych w tkankach miękkich. Najczęściej umiejscawiają się one na pięcie, paluchu, łokciu bądź małżowinie usznej.

Celem profilaktyki jest obniżenie poziomu kwasu moczowego we

krwi. Rezultat ten można osiągnąć dzięki:

- **diecie ubogobiałkowej, polegającej na ograniczeniu spożycia mięsa, podrobów, ryb, roślin strączkowych, używek (kawa, alkohol), zaś dozwolone produkty to: mleko, masło, sery, ryż, kasze, owoce, cukier, miód; nie należy też przygotowywać potraw smażonych, pieczonych ani duszonych, a jedynie tylko gotowane;**
- **redukcji nadwagi, ale należy bezwzględnie unikać głodówek!**

- **dużej podaży płynów (co najmniej 1,5 l dziennie), w celu zwiększenia wytwarzania moczu i wydalania kwasu moczowego.**

Podczas ostrych napadów dny stosuje się kolchicynę — lek, który zmniejsza poziom kwasu moczowego we krwi i szybko likwiduje dolegliwości bólowe. Stosuje się również leki przeciwzapalne — piroksykam, naproksen, ibuprofen — zmniejszające ból i odczyn zapalny, a także ewentualnie obniżające podwyższoną temperaturę ciała.

Można zmniejszać wytwarzanie kwasu moczowego, stosując allopinol.

Rokowanie w dnie moczanowej jest dobre pod warunkiem odpowiedniego leczenia. Najważniejsze jednak, tak jak w przypadku innych składowych zespołu metabolicznego, jest wyeliminowanie jego podstawowych przyczyn — otyłości brzusznej, zbyt małej aktywności fizycznej, nadużywania alkoholu i nieprawidłowej diety.

